

SCENEKUNSTSTRATEGI OG COVID-19

INNSPILL

Til: Kulturdepartementet

Dato: 12.03.2021

Vi viser til innspillsmøte 2. mars d.å. om utfordringer på scenekunstmrådet som følge av COVID-19.

Nedenfor følger en skriftlig versjon av det innlegget som Norsk teater- og orkesterforening (NTO) holdt på møtet.

For utdypninger viser vi til [NTOs innspill til scenekunststrategien](#) som vi leverte våren 2019 og [Innspill til representantforslag om gjenåpningsplan](#).

STORTINGSMELDING FREMFOR STRATEGI

NTO er kritisk til at det skal legges frem en scenekunststrategi fremfor en stortingsmelding. Vi ber om at det i stedet for en strategi legges frem en melding til Stortinget som er basert på grundige utredninger og med et lengre tidsperspektiv, større betydning og åpnere prosesser med høringsmøter og offentlig diskusjon.

UHELDIG AVGRENSNING

Uansett strategi eller melding må operakunsten omfattes. Opera er scenekunst, jf. også egne innspill fra Den Norske Opera & Ballett, Bergen Nasjonale Opera og OperaNorge.

FRIE INSTITUSJONER MÅ IKKE BENYTTES SOM POLITISKE VIRKEMIDLER

Scenekunstinstitusjonenes rolle og betydning som frie og forskjelligartede kunstinstitusjoner må anerkjennes og understrekes.

Vi har tradisjonelt Kulturdepartementet med oss i at institusjonene *ikke* er politiske virkemidler for å løse utfordringer i scenekunsten; utfordringer som derimot må løses gjennom en styrking av Norsk kulturfond og en sterkere programmeringsøkonomi, jf. [NTOs innspill til scenekunststrategien](#) (2019).

OMORGANISERING MÅ SETTES I BERO

Det bransjen trenger minst av alt i en krisesituasjon er strukturelle endringer som skjer uten dialog med berørte aktører og uten konsekvensutredninger og åpne høringsprosesser. Vi ber om at omorganiseringene med skrittvisse overføringer av oppgaver og tilhørende makt og innflytelse til to voksende direktorat – Norsk kulturråd og Kulturtanken – settes i bero, jf. [Urovekkende endringer i tilskuddsforvaltningen](#).

UTFORDRINGER KNYTTET TIL COVID-19

Scenekunsten – som levende, kollektiv og internasjonal kunstform – er særlig hardt rammet av publikumsbegrensninger, reise- og karantenebestemmelser og generelt krevende produksjonsvilkår.

Økonomisk kompensasjon er nødvendig, men kan ikke på noen måte hele den kunstneriske knekken som bransjen blir påført av inngripende smittevernrestriksjoner.

Det er i publikumskontakten selve meningen med disse kunstformene ligger. Det er i denne dialogen kunstnerskapene utvikles og kvaliteten holdes ved like.

Scenekunstinstitusjonenes omstillingsevne og motivasjon for å opprettholde kvaliteten i produksjonen og finne nye veier for å møte publikum er uomtvistelig. Hva krisen måtte ha tilført av ytterligere omstillings- og innovasjonsevne oppsummeres bedre i etterkant.

Nå er situasjonen den at vilkårene for kunstnerisk utvikling er fratatt disse virksomhetene. Det er definitivt ikke fravær av publikumsmøter og korte og usikre planleggingshorisonter som bidrar til kunstnerisk risiko, nyskaping og kvalitet.

Frilanserne rammes ekstra hardt. Det bekymrer NTO. Institusjonene er avhengige av både fast ansatte og frilansere. I et normalår før pandemien ble det kanalisert mer enn én milliard kroner i form av lønn, honorar og vederlag fra NTOs medlemsvirksomheter til kunstnerne. I scenekunsten går over halvparten av slike midler til midlertidig ansatte/frilansere.

En trygg gjenåpning av scenekunstinstitusjonene er dermed avgjørende for å stimulere til sysselsetting i en gjenåpningsfase – og derigjennom vedlikeholde nødvendig kompetanse, ekspertise og kunstnerisk kvalitet – og for at kunstnerne skal ha arbeidsplasser å komme tilbake til når krisen er over.

Vi viser også til eget innspill fra Skuespiller- og danseralliansen (SKUDA) om den forsterkede betydningen SKUDA nå har for at frilansskuespillere og -dansere ansatt i SKUDA kan utvikle sin kunstnerkarriere med en viss grad av trygghet, men også for kunstnernes kompetanseutvikling og fysiske og mentale helse.

AMBISJONER OG MÅL FOR EN GJENÅPNINGSPLAN

En gjenåpningsplan må ha som et selvsagt mål at profesjonelle kulturarrangement, som de viktige ytringsarenaene de er, prioriteres høyere i den generelle gjenåpningen av samfunnet. Vi ber om en offensiv gjenåpningsplan hvor premisset *ikke* er at kulturlivet kommer til å åpne sist.

Urimelige restriksjoner må revurderes og erstattes av mer differensierte og treffsikre tiltak, aktørene må sikres større forutsigbarhet og lokale smittevernmyndigheter må få mer tillit og ansvar.

GJENÅPNINGSUTVALG

Utfordringene må løses på kort, mellomlang og lang sikt. En gjenåpningsplan kan ikke avgrenses til de *langsiktige* konsekvensene slik det ligger i oppdraget til Kulturrådet/NFI.

Vi trenger et hurtigarbeidende utvalg som innehar nødvendig bransjespesifikk og helsefaglig kompetanse, og som fortløpende kan foreslå risikoreduserende tiltak og løse dagsaktuelle problemer slik som:

- **Innreiseregler:** Den profesjonelle kunsten må løftes opp på nivå med mediene, og det bør innføres de samme unntakene fra innreisebestemmelser som for journalister. Det handler om viktige bidrag til ytringsmangfold.

Vi viser til brev fra kulturbyråden i Bergen kommune til Justisdepartementet om konsekvensene av innreisereglementet for profesjonelle kunst- og kulturaktører og med anmodning om at

regjeringen vurderer en tilsvarende søkbar unntaksordning som finnes for å sikre industribedrifter tilgang på virksomhetskritisk personale.

Dette må også sees i sammenheng med den varslede internasjonale strategien for kulturpolitikken.

- **Antallsbegrensninger** bør erstattes av en mer fleksibel tilnærming til salsstørrelse.
- Ved **forestillinger og konserter for skoleklasser** bør restriksjonene i skolene være gjeldende.
- **Kommunegrenser:** Det fremstår som uforståelig at man kan krysse kommunegrenser for å gå på kafe eller handle, men at det er særskilt frarådet å gå på teater eller konsert. Generelle anbefalinger om å unngå unødvendige reiser må være tilstrekkelig.

ØKONOMISKE GARANTIER

Langtidsplanleggende musikk- og scenekunstinstitusjoner må ha en garanti for at de kompenseres for inntektstap og merutgifter som følge av varierende nasjonale og lokale smittevernrestriksjoner. Dette er helt nødvendig for kunstnerisk planlegging, ansvarlig økonomistyring og god ressursutnyttelse.

Institusjonene er forskjelligartede med ulike økonomiske strukturer. For å sikre treffsikre økonomiske tiltak må det derfor gjøres individuelle vurderinger i tett dialog mellom myndighetene og hver enkelt institusjon. Jf. [Økonomiske tiltak i møte med pandemien](#)

For de institusjonene som faller utenfor ordningene forvaltet av Kulturrådet, må kompensasjonen komme i rammetilskuddet uten politiske føringer. Dette er viktig for å sikre armlengdeprinsippet, at tiltakene er treffsikre og at det er institusjonenes egne kunst- og kulturfaglige vurderinger som er førende også i en krise. Jf. [Hørings svar til retningslinjer for kompensasjon](#)

BEREDSKAPSPLAN

Kultursektoren må prioriteres for gjenoppbygging etter krisen. En ambisiøs og tilretteleggende kulturpolitikk må sikre sterke strukturer rundt scenekunstinstitusjonene og et solid fundament for sektoren tilsvarende andre samfunnsområder, hvor den grunnleggende verdien ikke hele tiden er til diskusjon.

De langsiktige konsekvensene av det store og langvarige bruddet i fysisk publikumskontakt er uoverskuelige. Det gjelder både de kunstneriske konsekvensene, relasjonen til publikum og egeninntekspotensialet.

For å sikre virksomhetene mot fremtidig kriser må det utarbeides en kunnskapsbasert beredskapsplan. De kunstneriske og samfunnsmessige konsekvensene av at kulturlivet ble stengt ned må utredes i et bredere perspektiv enn smittevern alene.

Likeså må det gjøres en evaluering av dialogen mellom bransjen og myndighetene i utformingen og kommunikasjonen av både smitteverntiltak og kompenserende tiltak gjennom hele krisen.

Herunder må det gjøres en konsekvensevaluering av de signalene som ble gitt institusjonene i begynnelsen av krisen om at det *ikke* ville følge kompenserende tiltak med smittevernrestriksjonene og som ble førende for scenekunstinstitusjonenes beslutninger.

Dette signalet førte til at institusjonene raskt måtte iverksette innsparingstiltak. Sammen med bortfall av arbeidsoppgaver, førte dette blant annet til at flere av scenekunstinstitusjonene måtte gå til det steget å permittere. Dersom institusjonene derimot fra begynnelsen av hadde fått en garanti for at de ville bli kompensert, kunne dette vært unngått. Man hadde unngått å belaste NAV-systemet, og de midlene som først kom på et senere tidspunkt kunne vært utnyttet bedre.

Vennlig hilsen

Norsk teater- og orkesterforening

*Marta Færevaa*g Hjelle
styreleder

Morten Gjelten
direktør

NTOS MEDLEMMER

Norsk teater- og orkesterforening (NTO) har 50 medlemsvirksomheter innenfor musikk og scenekunst. Disse omfatter alle landets større offentlig støttede institusjoner innenfor områdene teater, dans, opera og musikk.

Medlemmene har karakter av å være faste/varige, profesjonelle institusjoner med skiftende kunstnerisk ledelse og et ordnet arbeidsgiveransvar.

NTOs medlemmer er i det øvrige organisert ulikt med forskjellige driftsformer og arbeidsmåter, og med ulik vektning av egenproduksjon, samproduksjon og programmering av gjestespill. Hver enkelt institusjon ivaretar, innenfor sin egendefinerte kunstneriske profil, et bredt spekter av individuelle kunstnerskap og prosjekter som samlet representerer et mangfold av estetiske uttrykk.

MEDLEMSOVERSIKT

Scenekunstvirksomheter

[Bergen Nasjonale Opera](#)
[BIT Teatergarasjen](#)
[Black Box teater](#)
[Brageteatret](#)
[Bærum kulturhus](#)
[Carte Blanche](#)
[Dansens Hus](#)
[DansiT – Dansekunst i Trondheim og Midt-Norge](#)
[Den Nationale Scene](#)
[Det Norske Teatret](#)
[Det samiske nasjonalteatret Beaivvás](#)
[Det Vestnorske Teateret](#)
[Dramatikkens hus](#)
[Haugesund Teater](#)
[Hålogaland Teater](#)
[Kloden](#)
[Nationaltheatret](#)
[Nordland Teater](#)
[Norsk scenekunstbruk](#)
[Opera Østfold](#)
[Oslo Nye Teater](#)
[Peer Gynt](#)
[Riksteatret](#)
[Rogaland Teater](#)
[Rosendal Internasjonale Teater](#)
[Skuespiller- og danseralliansen](#)
[Teater Ibsen](#)
[Teater Innlandet](#)
[Teater Manu](#)
[Teater Vestland](#)
[Teatret Vårt](#)
[Trøndelag Teater](#)

[Turnéteatret i Trøndelag](#)

[Unge Viken Teater](#)

[Vega Scene](#)

[Østfold Internasjonale Teater](#)

[Årjelhsaemien Teatere](#)

Musikkvirksomheter

[BIT20 Ensemble](#)
[Det Norske Blåseensemble](#)
[Det Norske Kammerorkester](#)
[Det Norske Solistkor](#)
[Edvard Grieg Kor](#)
[Musikkselskapet Harmonien](#)
[Oslo Quartet Series](#)
[Riksscenen](#)
[Stavanger Symfoniorkester](#)

Musikk og scenekunst

[Arktisk Filharmoni](#)
[Den Norske Opera & Ballett](#)
[Kilden teater og konserthus](#)
[Trondheim Symfoniorkester & Opera](#)